

Sub cerul limbii române
Ecaterina PLEȘCA
(27.11.1958 – 05.03.2026)

Ecaterina Pleșca s-a născut la 27 noiembrie 1958, la Strășeni, în casa lui Vasile și a Anastasiei Pleșca, fiind mezina între cei patru copii ai familiei. Își face studiile la școala medie nr. 1 din localitate (1966-1976), după care intră în câmpul muncii, activând ca laborant la școala-internat din Strășeni (1976-1978). Doi ani mai târziu, o aflăm angajată în Redacția de informații (Radio-Moldova), în calitate de asistent de regizor, iar în 1981 devine studentă la Facultatea de Litere a USM, luându-și licența în 1986. Între 1986 și 1988 lucrează învățătoare de limba și literatura română în școala din Baimaclia, Dumbrăveni; apoi în satul Varatic; un timp se dedică și activității de corector la ziarul raional „Munca pașnică” din Strășeni. Studiile și angajările o îndemneau tot mai mult spre lumea cuvântului (erau anii când cuvântul matern, românesc, își cerea tot mai apăsător dreptul legitim în acest spațiu; întrunirile la Uniunea Scriitorilor deveniseră săptămânale, atrăgând, ca un magnet, tinerii din urbe), astfel că, la 1 septembrie 1988, Ecaterina devine membru al Institutului de Limbă și Literatură al AȘM (mai întâi, în calitate de laborant superior; din 1995, în cea de cercetător științific, directorul de atunci, acad. Silviu Berejan, avizându-i pozitiv cererea de angajare). Întregul parcurs existențial și profesional i-a fost legat de Institutul de Filologie Română.

De o delicată stăpânită în relațiile cu semenii, lucidă, amiabilă, dar nepregetând să spună lucrurilor pe nume, onestă în cercetare (onestitatea, cred, a prevalat în codul intim de valori), Ecaterina Pleșca a îmbrățișat un domeniu în care roadele vin greu, cu zgârcenie, unde, de la intenție până la realizare, e de parcurs drumul lung al posibilităților, cercetarea presupunând, pe lângă intuiție, multă răbdare, stăpânirea unui material științific vast, cunoașterea în detaliu a eforturilor antemergătorilor. S-a documentat continuu, considerând necesar și beneficiind de un stagiu pe lângă Catedra de Filologie clasică a Universității din Sankt Petersburg (1989-1991), unde și-a aprofundat cunoștințele privind limbile clasice (greacă, latină), iar mai târziu, pe

post de competitor, la Institutul de Lingvistică (2009-2010). S-a bucurat de sprijinul și deschiderea colegilor mai în vârstă, specialiști consacrați: Nicolae Raevschi, Marcu Gabinschi, Silviu Berejan, Vasile Pavel, care au salutat perseverența și disponibilitatea cercetătoarei, în particular interesul manifestat pentru legăturile dintre limba română și limbile baltice, domeniu identificat încă de Bogdan Petriceicu-Hasdeu, de altfel, intrat ulterior în atenția specialiștilor români sau bulgari, dar care comporta/comportă încă nebănuite piste de abordare.

Specializată în istoria limbii, lingvistica comparativ-istorică, etimologie, dialectologie și geografie lingvistică, s-a aplecat cu tenacitate asupra problemelor de natură lingvistică și culturală, publicând în reviste științifice sau culegeri de profil și participând în proiecte instituționale importante, argumentându-și preocupările și eventualele rezultate în cadrul manifestărilor științifice.

Ecaterina Pleșca a publicat o serie de articole consacrate unei nișe mai puțin sau deloc cunoscute în literatura de specialitate: investigarea unor aspecte ce țin de istoria limbii române în relație cu alte idiomuri, în special locul și importanța datelor oferite de terminologia antroponimă a limbilor relict din spațiul cultural și lingvistic paleobalcanic și interacțiunea acestora cu limba populației învecinate.

A avut colaborări importante cu Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan” al Academiei Române, contribuind, pentru proiectul *Fondul lexical de origine latină al limbii române* (1993-1996), la depistarea materialului de limbă din publicațiile apărute în URSS (o muncă enormă!), iar în cadrul altor proiecte: *Dicționarul etimologic al limbii române și Tezaurul limbii române* (1997-1998) și *Dicționarul entopic al limbii române* (1998-2000), s-a preocupat de identificarea materialului lingvistic din Republica Moldova și, respectiv, de sistematizarea sinonimelor din cadrul articolelor lexicografice ale DELR.

A colaborat și cu Institutul limbii poloneze, în cadrul proiectului *Alcătuirea Indicelui de termeni românești din Atlasul dialectal carpatic comun* (2008-2010).

În calitate de redactor al revistei „Philologia” (2020-2023) a contribuit, alături de echipa redacțională, la păstrarea veșmântului elegant, îngrijit și corect al publicației.

Și-a adus obolul, deloc neglijabil, la cercetarea faptelor de limbă păstrate ca mărturii ale vieții preistorice/a cuvintelor cu etimologie necunoscută/a cuvintelor de substrat, cum ar fi denumirile *cârțiței* (stăpâna labirintului subpământean!) sau despre românescul *lotru* din perspectivă indo-europeană; despre *reminiscența „creanga cerului”* (în abordare socioculturală); despre termenul românesc *smidă*, cu sensurile „grindină” și „fulger”; sau despre apelativul *mătură* și corespondențele lui în limbile slave și baltice; a urmărit stabilirea raportului gramatical și semasiologic al cuvântului românesc *puică* și concordanța acestuia în limbile baltice; a înregistrat și publicat unele variante de urături tradiționale provenind chiar din localitatea sa natală (apelând, pentru informații, la rude și cunoștințe), cum e *Plugușorul de Anul Nou pentru flăcăi din Strășeni anulului 1938*; a zăbovit și la *diminutivele din scrierile lui*

Spiridon Vangheli ș.a. A dezghiocat cu migală, strat după strat, ca într-un palimpsest, dând la iveală *grăunțul* de aur...

A iubit tot ce era viu și-și cerea dreptul la viață. I-au fost dragi florile, pe care le admira cum cresc și din care împărțea cu generozitate. La fel de drag i-a fost cuvântul. Mai întâi de toate, cuvântul. Cuvântul și ființa acestuia fiindu-i și rugă, și altar, și destin.

Textele semnate de Ecaterina Pleșca sunt, numeric, nu foarte multe. Nici în volum de autor n-a reușit să le adune. L-a avut ca posibil proiect de viitor, poate, timpul însă nu i-a mai îngăduit-o.

Dar și picătura mică, spune butada, cuprinde necuprinsul... Foarte concentrate, la esență, pline de sens, aceste texte iradiază idei, supoziții, și, ca în orice cercetare adevărată, trimit spre o lume în care totul e posibil; ele vin să confirme vitalitatea limbii române, fascinanta capacitate de conservare și regenerare a acesteia și „rămân un loc apreciable în cercetarea tematicii științifice a Institutului, prezentând un interes aparte sub raport lingvistic, istoric, folcloric, etnografic și cultural”. Mi-ar plăcea să cred că și mai tinerii întru cercetare vor găsi răgazul de a le parcurge (ca posibil model de abordare!), nelăsând chiar totul la cheremul *noilor intelegheții*.

Am petrecut-o pe ultimul drum pe 8 martie 2026, într-o însorită zi de duminică, cu prohodul la biserica „Sfânta Cuvioasa Parascheva”, în asistența rudelor, colegilor de școală și de institut, a bunilor vecini și prieteni din Strășenii copilăriei sale.

Luminoasă să-i fie amintirea! Dumnezeu s-o odihnească în pace!

Svetlana KOROLEVSKI,

Universitatea de Stat din Moldova

Institutul de Filologie Română „Bogdan Petriceicu-Hasdeu”

Primit: 05.05.2026

Acceptat: 22.05.2026